

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• FOR RELIGION OG KULTUR •

72. ÅRGANG

13. AUGUST 1960

A V I N N H O L D E T : NR
GRAHAM GREENE: MARIAS TRIUMF — OG VÅR EGEN - 15
CHR. NORBERG-SCHULZ: OM DET Å BYGGE EN KIRKE
- KIRKEMØTET OG PROTESTANTENE - «BARNAS VENN»
I BODØ - BLIKK PÅ TIDEN - FILM - UTENLANDSNYTT

NESTE NUMMER UTKOMMER 27. AUGUST 1960.

Den eukaristiske verdenskongress

i bilder og tekst

Om ca. 4 uker utkommer et imponerende billedverk fra den 37. eukaristiske verdenskongress i München 1960:

80 sider bilder, 48 sider tekst på lysk, engelsk, fransk, italiensk og spansk, format 20x22 cm., innbundet i shirting.

En del eksemplarer vil kunne leveres til subskripsjonspris, kr. 27.—, hvis bestilling innsendes omgående, senere blir prisen kr. 31.50.

Katolsk Bok- og Bladsentral

Akersv. 5, Oslo. Tlf. 42 37 43

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	} Oslo
Bispegården	
St. Josephs Institutt	
Vor Frue Hosp. Nerveavd.	
St. Dominikus kirke	
Lunden Kloster	} Arendal
St. Elisabethsøstrenes Pleiehem	
Sta. Katarinahjemmet	} Bergen
St. Franciskus Kirke	
St. Franciskus Hosp.	
St. Pauls Kirke	
Vår Frue Kirke	
Marias Minde	} Hammerfest
St. Franciskusøstrenes Moderhus	
Øyenklinikken	} Hønefoss
St. Josephs Hosp., Drammen	
St. Torfinns Klinik, Hamar	
St. Elisabeth Inst.	} Lillestrøm
St. Mikael's Kirke	
St. Mikael's Prestegård	} Tromsø
St. Theresia kirke	
St. Franciskus Hosp.	} Trondheim
St. Magnus Kirke	
St. Magnus presteg.	} Tønsberg
St. Elisabeth Hosp.	
Vår Frue Kirke	
Bispegården	} Trondheim
St. Olavs Kirke,	
Bispegården	} Tønsberg
St. Olavs kirke	
St. Olavs Prestegård	

Ved bestilling av olje:
Oslo 683466 - Service: 565690

R.I.P.

Vår kjære medsøster

Søster CONSOLATA FANDEL

døde rolig den 11. juli 50 år gammel, og ble gravlagt den 14. juli i Bergen.

St. Franciskusøstrene.

Den avdøde anbefales til de troendes forbønn.

R.I.P.

Vår kjære medsøster

MARIA HILDA WEDDELING

avgikk ved døden den 9. juni, 62 år gammel, og ble gravlagt den 15. juni i Drammen.

Vår kjære medsøster

MARIA APOLLONIA VOLLMER

avgikk ved døden den 19. juli, 73 år gammel, og ble gravlagt den 22. juli i Drammen.

St. Josephsøstrene.

De avdøde anbefales til de troendes forbønn.

FRANCISKUS-SENTRUM, BERGEN

V. Torvgt. 9.
Tlf. 30 416.

Katolsk opplysnings- og lesesentrum.

Åpent alle hverdager kl. 9.30—13, 17—21.
Lørdag kl. 9.30—13.

LITURGISK KALENDER

SØNDAG 14. AUGUST, 10. s. e. Pinse: Ep. 1. Kor. 12, 2—11. Ev. Luk. 18, 9—14. Mandag: Marias optagelse i himmelen. Tirsdag: Joachim. Onsdag: Hyacinth. Torsdag: Ferialdag. Fredag: Jean Eudes, bekj. Lørdag: Bernhard, bekj.

SØNDAG 21. AUGUST, 11. s. e. Pinse: Ep. 1. Kor. 15, 1—10. Ev. Mk. 7, 31—37. Mandag: Marias rene hjerte. Tirsdag: Filip Benitius, bekj. Onsdag: Bartolomeus, apostel. Torsdag: Ludvig, bekj. Fredag: Ferialdag. Lørdag: Josef Calasanz, bekj.

SØNDAG 28. AUGUST, 12. s. e. Pinse: Ep. 2. Kor. 3, 4—9. Ev. Lk. 10, 23—37.

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER

OSLO KATOLSKE BISPEDØMME:	Stille	Høy-
	messe	messe
OSLO: St. Olavs kirke,	7.00	11.00
Akersveien 5. Biskopen og prestegården	8.30	
425287. Sogneprestkontoret 414161	9.45 m. eng. pr.	
St. Hallvards kirke, Fransiskanerne,	8.30	10.30
Urtegt. 29, tlf. 68 08 68	19.00	
St. Dominikus kirke, Dominikanerne,	8.15	11.00
Neuberggt. 15, tlf. 55 07 71	9.30	
Vår Frue Villas kapell, Montebello,	—	8.30
Ullernchausséen 52, tlf. 558121		
Grefsen kapell, Gladsvei 23, tlf. 212355	—	9.30
Lunden kapell, Trondheimv. 309,	—	9.00
tlf. 21 25 87		
ARENDAL: St. Franciskus kirke,	8.00	10.45
Tyholmen, tlf. 2209		
BERGEN: St. Pauls kirke,	8.00	10.30
Christiesgt. 16, tlf. 15410	9.00	
Vår Frue kirke, Helleveien	—	9.30
DRAMMEN: St. Laurentius kirke,	8.30	10.30
Cappelensgt. 1, tlf. 832019		
FREDRIKSTAD: St. Birgitta kirke,	8.30	10.45
Kongensgt. 9, tlf. 1438		
HALDEN: St. Peters kirke,	8.00	10.45
Kristian V.s pl. 1, tlf. 1168		
HAMAR: St. Torfinns kirke	8.30	11.00
Torvgaten 113, tlf. 23751		
HAUGESUND: St. Josefs kirke,	8.30	11.00
Haraldsgt. 21, tlf. 3195		
HØNEFOSS: St. Theresia kirke,	8.00	10.30
Vesterngt. 5, tlf. 266		
KRISTIANSAND S.: St. Ansgar kirke,	8.00	10.30
Kirkegaten 3, tlf. 24225		
LILLEHAMMER: Mariakapellet,	—	10.00
Weidemannsgt. 3, tlf. 51650		
LILLESTRØM: St. Magnus kirke,	8.30	11.15
Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85		
MOSS: St. Mikael's kapell, Ryggeveien 24	—	11.00
PORSGRUNN: Vår Frue kirke,	7.45	10.45
Sverresgt. 26, tlf. 50793		
STABEKK: Jesu Hjerter kapell,	8.40	10.40
Nyveien 17, tlf. 53 77 35		
STAVANGER: St. Svithun kirke,	7.45	10.30
Dronningensgt. 8, tlf. 25534		
SYLLING: St. Hallvards kapell,	—	—
tlf. 849028 (Drammen)		
TØNSBERG: St. Olavs kirke,		10.45
Sandefjordgt. 1, tlf. 119 49		
St. Olavs kapell	8.00	
TRONDHEIM APOSTOLISKE VIKARIAT:		
TRONDHEIM: St. Olavs kirke,	8.30	11.00
Prinsensgt. 2a2. Biskopen og prestegrd.	19.00	
tlf. 21214		
St. Elisabeth Hospitals kapell,	6.00	—
Ila, tlf. 20221		
KRISTIANSUND N.: St. Eysteins kirke,	8.00	11.00
Flintegaten 5, tlf. 2779		
MOLDE: St. Sunniva kirke,	8.30	11.00
Parkveien 23, tlf. 1100		
ÅLESUND: Mariabeimen,		11.00
Norvesund, tlf. 3066		
DET APOSTOLISKE VIKARIAT FOR NORD-NORGE:		
TROMSØ: Vår Frue kirke, Storgaten 94.	8.15	10.30
Biskopen og prestegrd. tlf. 3604		
St. Elisabeth hospital,	6.20	—
Mellomveien 15, tlf. 63		
BODØ: St. Eysteins kirke,	8.15	10.30
Hernesveien 22, tlf. 21783		
HAMMERFEST: St. Mikael's kirke,	—	10.30
Strandgt., tlf. 1392	19.00	
HARSTAD: St. Sunniva kirke,	8.00	10.30
Skolegt. 4, tlf. 1205		

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR.

Redaksjon: Pater Hallvard Rieber-Mohn O.P., pater Erik Gunnes O.P.
Redaksjonens adresse: Neuberggaten 15, Oslo NV.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo

Kontortid: 9—16. Mandag og lørdag 9—13. - Tlf. 42 37 43

Boligtelefoner: Redaksjonen 55 07 71. - Red.sekr. Kirsten Rydberg 60 86 37

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene): Kr. 18 pr. år - Annonser: 8 dager før utg.dagen (se nederst på omslagssiden). 24 Kr. 9 pr. 1/2 år. Utlandet kr. 22. nummer årlig. - Postgiro 159 86

Graham Greene:

Marias triumf - og vår egen

Læren om Marias opptagelse i himmelen er blitt feiret med stor høytid i Kirken i mer enn tusen år. Men da den ble proklamert som dogme, erklærte erkebiskopene av York og Canterbury at den kløften som skiller de kristne fra hverandre er blitt større. De tror på de dødes oppstandelse, men når det antydes at noen allerede virkelig er oppstått, kaller de det blasfemi. Selv konflikten mellom religion og vitenskap lar seg stadig påny blegge; men alltid blir den stående igjen, denne mysteriøse striden som utkjemper omkring bildet av Henne — det eneste eksempel vi eier på en fullkommen menneskelig kjærlighet.

Hva er årsaken? En teolog har sagt at hva vår generasjon angår, er forklaringen vår mistillit til det konkrete. Vi er så vant til abstraksjoner! Slike ord som demokrati, eller frihet, kan anvendes i direkte motstridende betydninger, uten at noen blir oppmerksomme av den grunn: de kommer og går i våre ører, likesom luft. På samme måte er det med den religiøse tro. Det Høyeste Vesen, Treenigheten, Alle Tings Skaper, det er alt sammen uttrykk som kanskje engang har betydd noe for tanken, men som ikke gjør det lenger. Selv navnet på denne konkrete person, Kristus, er blitt så utvannet at det like gjerne kan betegne «den store Mester», «den første kommunist» og andre lignende titler, så man vekker ikke noen synderlig opposisjon ved å si at Kristus er Gud: det er bare det samme som å si at sannheten er Gud. Men å si at Maria er Guds Mor — det er en påstand som fremdeles virker sjokkerende, paradoksal, og påtrengende fysisk.

Ikke desto mindre er denne påstanden basis for hele kristendommen.

*

En forunderlig avstand skiller unge Bernadette fra Lourdes eller vesle Francesco fra Fatima, fra de opprørte teologer som beklager seg over dogmet om Marias opptagelse i himmelen, som om det skulle være «ennå en vanskelighet som stiller seg i veien» for alle de kristne kirkers gjenforening: En avstand som er like kald, like ufattelig, som avstanden mellom verdensrommets stjernetaker. Ja, kanskje er det en «vanskelighet», — men disse barna har jo sett henne her-

liggjort, og det vil ikke lykkes for noen å overtale dem til å fornekte sitt syn; ved å påpeke at dette egentlig er en temmelig taktløs visjon, eller at den kan komme til å sjokkere enkelte anderledes troende kirkeledere. Selvom dogmet ikke var blitt proklamert idag, — én dag ville det nødvendigvis allikevel skje. Kirken har ventet i nesten 1200 år, siden synoden i Salzburg i år 800 besluttet å innføre denne høytiden, og synoden hadde igjen ventet i over 600 år, siden den første skrevne hentydning vi eier til at denne troen var allmennelig utbredt. Vi kunne ha ventet i tusen år til, men Kirken har villet det anderledes.

Det er naturligvis tillatt å spørre seg selv hvorfor akkurat dette øyeblikk av Historien er blitt valgt. Jeg kan bare tale om tingene som en alminnelig katolikk, uten spesielle opplysninger om saken. Men læren om Kristus som Gud og Menneske ligger likesom innebygget i læren om Bebudelsen og den Uplettede Unnfangelse i den grad at det ikke er noen overdrivelse å si, at inntil denne dag hviler hele kristenheten i Marias skjød. Og derfor er det alltid henne man har tatt sin tilflukt til i krisetider. Det var tilfelle under de fryktelige stormer vi gjennomlevde i det 16. århundre, den gang da tyrkerne syntes å være på nippet til å erobre Europa, og i denne sammenheng var det også at Pius V innstiftet Rosenkransfesten, som takk for den store seieren ved Lepanto. Og nå, da en ennå verter trusel står ved våre grenser, vil kanskje proklamasjonen av det nye dogme bety en ny støtte og oppmuntning for millioners andakt. Vårt andaktsliv er jo aldri annet enn det uttrykk vår kjærlighet gir seg — og er vår kjærlighet stor nok, kommer motet heller ikke til å mangle.

(Forts. neste side)

Beato Angelico: Maria krones av sin Sønn.

OM DET Å BYG

En samtale med arkitekt

Over hele den kristne verden knaker det i gamle tankevaner: Kirkene ligner ikke mer på kirker! Hvilket er godtfolks uttrykk for at vi lever i en oppbruddets tid hva kirkearkitekturen angår, da mangt gammelt forkastes og mangt nytt prøves. Det er ikke bare arkitektene, men Kirken selv — der hvor den er pastoralt våken — som aktivt søker å gi Gudshuset en karakter som virkelig uttrykker vår egen tids forståelse av hva et sakralt rom egentlig er.

Når det lykkes, som det har lykkes ikke minst på katolsk grunn, særlig i Tyskland, Sveits og Frankrike etter siste krig, da er det en hel ny og rik provins som legges til Guds rike, forsåvidt som noe av Guds tidløse liv da «inkarneres» og slår røtter i vår egen forvirrede tid.

Når det derimot mislykkes, får såmen både arkitektene og Kirken klar beskjed. Eller hva skal vi si om opprørte tyske kristne, som over uheldige moderne kirkebygg har funnet de uttrykksfulle betegnelser «sjelesilo» og «pater-nostergarasje»! Her hjemme har en vittig sjel kalt de altfor smarte «velferdskirker», som med et håndgrep skal kunne forvandles til lesesal og møtelokale og nær sagt hva som helst, for «kaffedraler».

Hva er det som gjør en kirke til kirke? Det er med dette spørsmål på lebene at vi setter oss ned i det ultramoderne interiøret arkitekt Norberg-Schulz lever i, midt i den adstadige Lyder Sagens gate.

LITT AV ET PROBLEM

— Det var sannelig litt av et problem å svare på, slik på stående fot, sier Norberg-Schulz og retter på de tykke svarte brillene. Vi får visst ta vårt utgangspunkt i noe konkret — Stabekkprosjektet.

— Som er Deres første kirke?

— Vel — jeg hadde allerede i Italia vært medarbeider på et kapell som skulle føyes til et allerede eksisterende

klosterbygg. Men Stabekk er forsåvidt det første virkelige kirkebygg jeg har tegnet. Og det er nok den oppgaven som har fengslet meg mest. Vi begynte på arbeidet allerede i 1954 og fant selve planløsningen fort. Kirkebygget har derimot stadig skiftet form på papiret, etterhvert som planene skred frem. Fra 1958 ble der jo fart i sakene, da det ble klart at en kunne finne søstre som ville ta seg av aldershjemmet, og byggearbeidet kunne settes igang. På den tiden deltok jeg i en konkurranse om en valfartskirke i Siracusa i Italia — et kjempebygg som skulle kunne romme 20 000 mennesker.

— Fikk De nytte av dette arbeidet, for kirken på Stabekk?

— Nettopp. Enda oppdragets dimensjoner var så helt forskjellige kunne jeg finne anvendelse for de prinsipper jeg var kommet til der nede.

— Hvilke prinsipper?

— Jeg tror at *takformen* og *lyset* er avgjørende elementer i et kirkebygg. Takformen er det kinkigste. Tenk på en form som *kuppelen*, i eldre tiders kirker — det er en takform som samtidig favner og peker ut over det lukkede, begrensede rom. En slik form har jo en soleklar åndelig betydning nettopp i et kirkerom. Det var noe lignende jeg måtte finne frem til — for å oppnå den samme mening uten å anvende konvensjonelle former.

— Og hvordan greide De dette?

— Jeg *håper* jeg har greid det nettopp ved takformen på Stabekk, som skaper en myndig, orienterende bevegelse gjennom rommet — fremover og oppover, samtidig som den favner menigheten. Så vidt jeg kan skjønne, er det første en må gjøre med en menighet, rent arkitektonisk, dette: å *lukke den inne*, skape samling og fellesskap. Jeg mener det er galt, som enkelte moderne arkitekter har forsøkt det, å åpne en kirke ut mot skog og mark og bringe naturen inn i selve romvirkningen. Kirkerommet skal *lukkes* med murer over hodehøyde — det er en verden for seg.

Det er klart at dette ikke kunne være noe argument dersom det gjaldt å forkynne en ny tro. Men et dogme er ikke noe annet enn en definisjon av noe som allerede hører med til troen. På legendens eller på heresiets bekostning trekker det opp grensene for sannheten, og Kirkens viktigste definisjoner aksepteres såvel av protestanter som av katolikker: Kristi natur og læren om Treenigheten er nettopp definisjoner som ble gjort for å utelukke en hel rekke heresier fra Kirkens eget skjød.

I vår tid er der innenfor Kirken intet tegn på at noen skulle nære heretiske forestillinger angående Vår Frues opptagelse i himmelen — og enkelte katolikker har derav villet slutte at det var overflødig å proklamere dogmet. Men våre dagers katolikker greier ikke holde seg helt klare av det heresi som er så alminnelig utbredt at det er selve kjennetegnet på vår egen tid: Undervurderingen av individet. Idag betraktes det menneskelige legeme som et blott og bart materiale,

beregnet på å forbrukes, som en ting som kan elimineres i store kvanta ved hjelp av atombomben, et slags anonymt åtsel. Etter den første verdenskrig ble det over alt reist kors for å markere de falnes siste hvilesteder, enten det gjaldt venn eller fiende, og i hver av Europas hovedsteder brant det en ild på den ukjente soldats grav. Men intet kors markerer idag massegravene hvor Londons og Berlins døde ble kastet i haug på haug, og Hiroshimas minnesmerke for de døde er silhuetten av en smeltet kropp av fotografert på asfalten. Definisjonen av Marias opptagelse i himmelen forkynner ennå en gang læren om vår oppstandelse, troen på hvert enkelt menneskelegemes evige skjebne, og ennå en gang er det Marias historie som lar læren tre frem i silt fulle lys. Kristi oppstandelse kan betraktes som en Guds oppstandelse, men Marias oppstandelse bærer, for hver enkelt av oss, bud om vår egen.

GE EN KIRKE

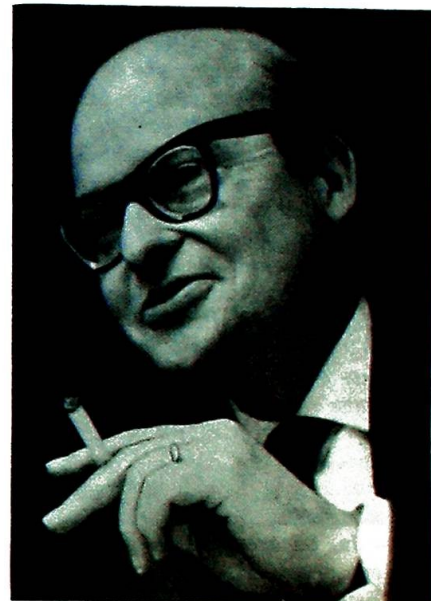
Christian Norberg-Schulz

Det er ikke noen liten byggevirksomhet den katolske kirke har utfoldet her i landet de siste årene. Langsomt avløses stavkirkeromantikken og de små provisoriske kapeller av beskjedne, men tidsmessige kirkebygg. For tur til å bli vigsløst — om en tre måneders tid — står Stabekk menighets nye kirke- og sosialbygg, hvis arkitekter er Franz Wozak, østerriker av fødsel, og vår landsmann Christian Norberg-Schulz. Det er uten tvil det dristigste og mest originale bygget Kirken har reist herhjemme etter krigen.

Arkitekt Norberg-Schulz — som her drøfter både dette bygget i sin særdeleshet og kirkearkitekturen i sin alminnelighet med «St. Olav» — er av den yngre og avanserte garde norske arkitekter — han er født i 1926. Arkitektur studerte han i Zürich i Sveits 1945—49. Da han kom tilbake til Norge ble han lærer i form og arkitekturhistorie ved Statens Håndverks- og Industriskoles arkitektavdeling. Der virket han til 1956, med ett års avbrudd for et opphold ved Harvard-universitetet. I 1956 bar det igjen utenlands, dennegang til Rom og med forskningsstipendium. Noen av Norberg-Schulz' Italia-studier er nedfelt i et lærd essay i «Kunst og Kultur» i 1958 om «Michelangelo som arkitekt».

Hans smak for byggekunstens historie og teori har ført til forelesningsvirksomhet i arkitekturhistorie — ved universitetet i Oslo og ved høyskolene i Ulm i Tyskland og vår egen NTH i Trondheim. Dessuten har han i to år vært sekretær i Oslo Bys Vel.

Men først og sist var og er Norberg-Schulz utøvende og allsidig arkitekt. Han har bygget endel hypermoderne villaer, og sammen med sine kompanjonger Hovig og Mørck arbeider han i øyeblikket — et langt øyeblikk! —

Arkitekt Norberg-Schulz: Bort fra «kaffederalene»!

på et kjempeprosjekt til 20 millioner: Norges Varemesses Utstillingshall.

Som ung arkitektstudent fikk han som oppgave å tegne «enten et teater eller en kirke». Dengang ble det et teater. Kirken på Stabekk er den første selvstendige kirkelige oppgave han har utført, og han sier selv at han synes det er det fineste oppdraget en arkitekt kan få.

Av alle de skatter han fant å beundre i Italia hjemførte han én til Oslo: Sin hustru.

I 1955 ble han opptatt i den katolske kirke.

— Og lyset?

— Enkelte moderne kirker er overbelyst. På Stabekk «avsiles» lyset og fordeles i rommet. Og fremfor alt: Det kommer inn ovenfra, slik at det formelig får takkonstruksjonen til å sveve på luft, og på en slik måte at ikke lyskilden, men alteret blir sentrum. Det er den veien — vertikalt mot himmelen — at et kirkerom skal åpne seg, ikke ut mot graner og knauser.

EN VÅR TIDS KIRKESTIL?

— Hva synes De om kirkearkitekturen i sin alminnelighet i dag, ute og hjemme?

— Det er jo en søkende og usikker tid også hva det angår. Strengt tatt har jeg ennå ikke sett en eneste kirke fra vår tid som helt overbeviser meg. De sveitsiske arkitektene leverer ellers her godt og solid arbeide, men lengst i retning av det overbevisende kommer vel Le Corbusier, med det berømte valfartskapellet i Ronchamp. Men selv der føler en hvor vanskelig dette med et godt moderne kirkebygg er. Ronchamp er hva jeg ville kalle en psykologisk sett vellykket kirke, forsåvidt som det er et rom der bønner og meditasjonen fremmes naturlig.

Men er det nok? Skal ikke et religiøst byggverk også stå der i kraft av sin symbolske egenverdi — som en slags avbildning av den annen verden, også når vi ikke tenker bevisst på den?

— Og hva med kirkebyggene her hjemme etter krigen? Norberg-Schulz tenker seg om — arkitekter er visst (når de ikke kan rose) like kollegialt tause om hverandres verk som kirurger.

— Erling Viksjø er en god arkitekt. Hans Bakkehagen kirke på Tåsen, med dekorasjoner av Kai Fjell, er et interessant verk. Den nå avdøde Magnus Poulsson synes å ha skapt noe karakteristisk med sitt kapell på Graverberget. Arnebergs kirke på Ullensaker synes jeg derimot er fæl.

— Og de yngre arkitektene?

— Jeg finner at der av og til kan komme noe visst materielt inn i den romfølelsen de tilstreber, som for eksempel den håndfast orienterende lysvirkningen mot ett punkt i rommet som en kunne spore i Harald Hille's og Østbye's kapell på Landbruksutstillingen, eller den sistnevntes kirkeprosjekt i Kristiansund — forøvrig et meget talentfullt arbeide.

Norberg-Schulz sitter og leker med en liten finér modell til et enmanns-kapell bygget etter samme prinsipp

som kirken i Stabekk — hvilken from eneboer bestiller vel det?

EN «HELLIG» STIL?

— La oss bli teoretiske igjen, Norberg-Schulz. Finnes der noe slikt som former, materialer, bygnings- og roelementer som i seg selv er bærere av det sakrale, av det hellige?

Arkitekten nøler.

— Det «hellige» opplever vel vi mennesker som et spenningsforhold: Gud er både det høyeste gode som tiltrekker oss og Den Hellige som er utilnærmelig. Det har jo også fått uttrykk i kirkebygget — den markerte grensen mellom skip og kor, for eksempel. Men jeg tror ikke vi kan si at en synlig form i seg selv er «sakral». Vi ser jo at våre overleverte former for sakrale bygg er utslitte og devaluert — både børser, banker og kinoer er blitt bygget i «tempelstil».

Kirkestilen — hvis vi kan kalle den det — må hente sine formimpulser fra den alminnelige arkitektur i tiden, men også gi formene sitt særpreg. Også kirkebygget skal jo være i verden uten å være av verden. Hva det er som gir disse formene en sakral mening er sannelig ikke lett å fastslå. Det har noe med samspillet, sammenhengen å gjøre.

— Men arkitektoniske detaljer kan da direkte uttrykke noe religiøst?

— Ja, bevares. Se på glassmaleriet i de gotiske katedralene. Bortsett fra kunstverkets *egenverdi*, har vi jo her den genialt enkle tanke at et dominerende trekk ved byggverket, på grunn av lyset, bare kan oppleves *innenfra*. Utenfra er det mørkt og dødt, mens sett innenfra

funkler og lever det. For et symbol på hva det er å gå inn i troens verden!

I Brunelleschi's Santo Spirito-kirke i Firenze kan den fullkomne symmetriske harmonien i byggverket bare oppleves fra et bestemt standpunkt — midt under kuppelens akse. Men der kan intet menneske stå, for der står alteret — det er med andre ord forbeholdt Ham som bygget er reist for. Det har også sin mening, slik å føle at i dette huset er det ikke *vi* som er herrer!

TRO OG KIRKEBYGG

— Der er vi inne på noe spennende, Norberg-Schulz. Er der en sammenheng mellom forskjellige typer tros- liv og ulike slags kirketyper?

— Det skulle en vente. Den katolske kirke har jo hatt årtusener på seg, til å bli en bevisst oppdragsgiver og byggherre, selvom der er perioder da forfall i gudstjenestelivet også gir en svak arkitektur — som i forrige århundre, og tildels i dette.

På protestantisk grunn har en som kjent tildels nøydt seg med å overta den katolske tradisjon, uten helt å kunne levendegjøre den innenfra. Protestantisk kristendom har jo aldri helt funnet et dekkende arkitektonisk uttrykk for sin trostype. Kanskje er det alt det ensidig auditive — ordets og musikkens kultur — innen protestantismen som gjør den så armodslig overfor det visuelle, for synlige symboler og former. Noen sikker sans for hva koret og alteret egentlig representerer, finner en bare sjelden. Se på Grundtvig-kirken i København, med det mektige skipet og det småskårne koret. Eller det som den lutherske kirke tillot arkitektene på 1700-tallet å gjøre: Sette prekestolen resolutt *over* alteret på fondveggen — som i Kongsberg kirke. Det er en arkitektur som ville vært utenkelig på katolsk grunn — og årsakene er jo teologiske — vel?

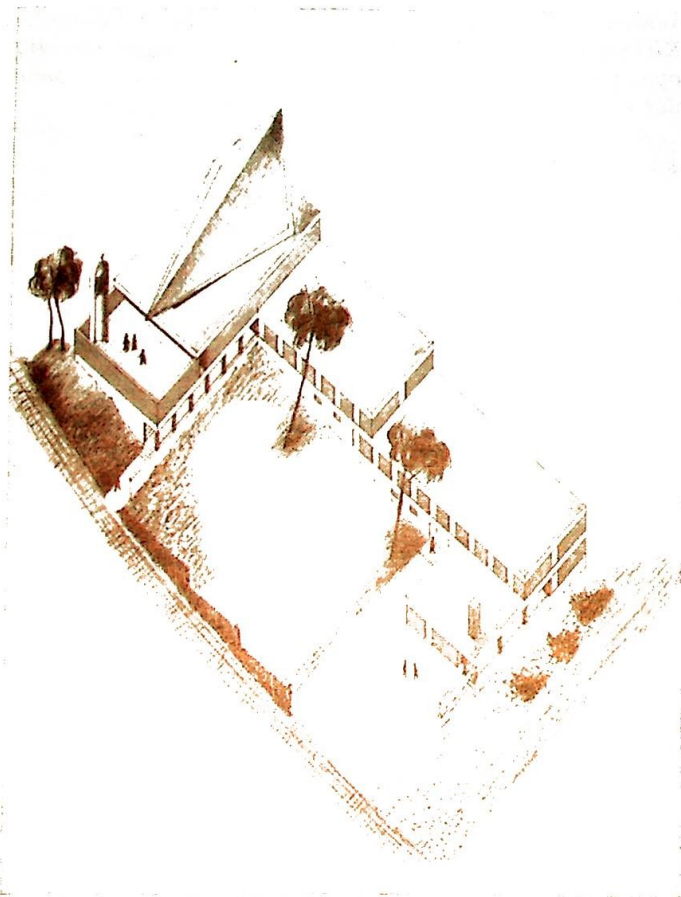
— Ganske sikkert.

— Noe tilsvarende, fortsetter Norberg-Schulz, kan jo sies om den moderne overtro på at vitenskapen står i motsetning til mysteriene i menneskelivet. Vi lever i en overintellektuell og snusfornuftig tidsalder — ikke underlig at vi har vanskelig for å bygge gode kirker, så ufølsomme som vi er for at de største og virkeligste tingene i tilværelsen igrunden unnslipper vitenskapsmennene.

— Og det lider arkitekturen under?

— Det lider arkitekturen under og det lider kunsten under — bare se Dem omkring! Jeg tror ikke på noe *l'art pour l'art* — altså kunsten for kunstens egen skyld — på noen av områdene. Det slo meg da jeg ifjor leste Finn Halvorsens roman hvor sjeldent dette er i norsk litteratur: *En mann som har noe viktig å si* — et budskap. Det er poenget: Vi må underordne oss et budskap. Forutsetningene også for noe slikt som et kirkebygg — selv det minste — er med andre ord ikke minst dette enkle og nødvendige: *Ydmykhet*.

Og her sier vi den travle arkitekt farvel, på et stikkord som såmen hører til de vesentlige både innen- og utenfor arkitekturen. Tankene går til noe av den guddommelige humor som skjules i selve kirkevigselens liturgi, og som altså skal hellige Christian Norberg-Schulz' og Franz Wozak's nye kirkebygg denne høst. Når bygget står ferdig, og kristenfolket samles med biskop, sogneprest, arkitekter og entreprenør i spissen, for å innvie det med en særskilt messe, da er det evangeliet om tolleren Zaccheus som leses fra alteret. Zaccheus var — som De husker — en *liten* mann. Men Vår Herre gikk inn i hans hus.

Chr. Norberg-Schulz' prosjekt for kirke og aldershjem på Stabekk.

KIRKEMØTET OG PROTESTANTENE

Og hva får legfolket å si ved konsilet?

Som allerede omtalt i «St. Olav» (nr. 13) er forberedelsene til det kommende 2. Vatikankonsil nå gått inn i en ny avgjørende fase: Selve sakslisten begynner å ta form, gjennom nedsettelsen av ti direkte forberedende kommisjoner. Et par punkter på denne listen har tiltrukket seg oppmerksomheten hos et større publikum — nemlig spørsmålet om legfolkets eventuelle rolle på konsilet, og konsilets forhold til ikke-katolske kristne.

«I virkeligheten», sier den nyutnevnte sekretæren for kommisjonen for legapostolatet, Mgr. *Glorieux*, «er legfolket allerede på dette tidspunkt blitt hørt på mangfoldige måter. Biskopene har mange steder bedt om ansvarlige legfolks råd før de sendte sine svar inn til den forberedende kommisjon. Alle katolske universiteter har likeledes uttalt seg, og ved dem finnes det et stort antall lege professorer. Og det ville være rimelig at kompetente legfolk også ble hørt, og for den saks skyld også ble medlemmer, i de forskjellige kommisjoner, når konsilet skal avholdes.

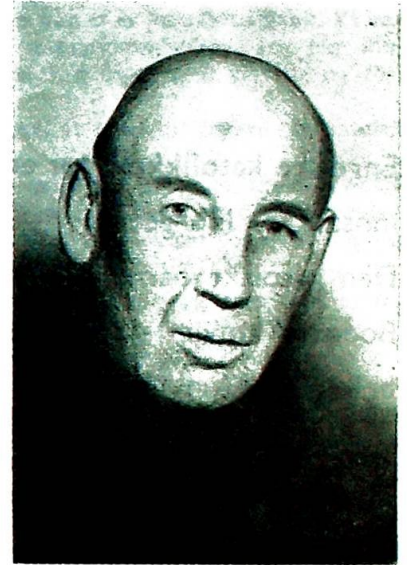
Allikevel er det klart at dette bare kan gjelde et fåtall ledende personligheter. Men det som er viktig, er at alle katolikker forbereder seg til denne begivenheten, som er så avgjørende for selve Kirkens liv. Derksom de troende lar være å interessere seg for det som skal foregå i Roma, blir de også ute av stand til å akseptere og tilpasse seg de nye bestemmelsene som kan bli truffet av hierarkiet ved kirkemøtets avslutning. Vi husker for eksempel hvordan, for noen år siden, mange katolikker var ute av stand til å godta de nye reglene for den eukaristiske faste — de var nemlig absolutt ikke forberedt på dem.»

Legfolket og ikke-katolikkene

«Og endelig,» understreker Mgr. *Glorieux*, «har legfolket en vesentlig rolle å spille når det gjelder vårt forhold til de anderledes troende kristne.» Og derfor, sier han, er det også så viktig med en mental forberedelse ikke minst på dette punkt: «Der eksisterer fremdeles en sørgelig uvitenhet blant katolikker når det gjelder hva de ortodokse og protestantene står for. Og når man stiller seg i det økumeniske konsils perspektiver, blir det en påtrengende nødvendighet at vi erhverver et kjennskap til våre atskilte brødre som virkelig er preget av sympati. Så meget mer som det i tidens løp har hopet seg opp en mengde ikke-teologiske faktorer som har befestet motsetningene mellom oss og som det er på høy tid å studere. Og denne oppgaven skulle først og fremst tilfalle det katolske legfolk — sosiologer, psykologer, historikere og tilogmed politikere.»

Forbindelsene med ikke-katolikker

Det har da sin store interesse å få vite hvordan mannen som skal stå i spissen for konsilets «sekretariat for forbindelsene med de ikke-katolske kristne» under kirkemøtet, ser på disse ting. Mannen er den tyske kardinal *Bea*, jesuitt og bibelteolog. Et intervju han

Kardinal Bea, jesuitten og bibelteologen, som skal våke over konsilets forbindelse med de ikke-katolske kristne.

nylig ga i New York, står å lese i *Civiltà Cattolica* for 2. juli. Kardinalen forklarer først formålet med sekretariatet:

«Dette sekretariatet har en dobbelt oppgave. Rent umiddelbart skal det bistå de ikke-katolske kristne til å kunne følge kirkemøtets arbeid; på det mer generelle plan skal det hjelpe dem til å gjenfinne enheten med den katolske kirke. Sekretariatet skal altså tjene som mellomledd mellom dem og konsilet, ved å forsyne dem med opplysninger, og på sin side være åpent for deres antydninger og ønsker... Ennvidere skal det bidra sitt til at en gjenforening kan finne sted, ved å undersøke situasjonen innen hvert enkelt land, se hva man har felles og fastslå hva som skiller.

— Hvordan ser De på mulighetene for en gjenforening? Hvilke er de viktigste hindringene for at den kan skje?

«Situasjonen varierer meget fra land til land, fra folkegruppe til folkegruppe. For eksempel er ønsket om en gjenforening meget sterkere i den «Gamle Verden» — England, Frankrike, Tyskland, Sveits — enn i De Forenede Stater. Dette ønsket og denne bevegelsen henimot union stammer ikke minst fra studiet av Bibelen og kirkefedrene. — I den Nye Verden, derimot, skaper protestantenes splittelse i en mengde sekter og grupper helt spesielle vanskeligheter. Det dreier seg ikke her om kirkesamfunn som engang har tilhørt Moderkirken, men om samfunn som er nye skudd på allerede utskilte kirker. Slik at forskjellene mellom dem og den katolske kirke er blitt ennå større, og hindringene dermed også er vokset tilsvarende.

Smidigere regler i vente

— Kan man fra den katolske kirkes side vente kompromisser med sikte på å lette gjenforeningen?

«Kompromisser når det gjelder selve læren — nei. Men kompromisser på liturgiens område, og når det

«BARNAS VENN» I BODØ

Engelske katolikker gjør en innsats for Norge:

Den katolske barnehaven i Bodø er innviet - og byens beboere takker for «Barnevennen», hvor yngste generasjon trives storartet i selskap med søstrene.

Syv år er det nå siden dominikanerinnene i Bodø kom til byen for å grunnlegge sitt lille katolske sentrum der oppe. I syv år har de arbeidet for å få grunnlagt sitt hjem i Norge. Jakob måtte arbeide i syv år for Laban, leser vi i Bibelhistorien, og enda fikk han bare Lea. Det var visst hva man kaller en provisorisk løsning. Men det hjemmet søstrene nå etter meget slit og strev har bygd i Bodø, det står trygt; det har såvisst ikke noe provisorisk ved seg!

Det var i august 1953 at de første Dominikanersøstrene kom til Bodø fra England — etter at sognepresten allerede hadde vært installert der et par år: Det var det gamle Storfjord sogn som nå flyttet fra Lofoten til en mer sentral beliggenhet i Nordlands «hovedstad». Byen hadde bare en håndfull katolikker — men spredt rundt i fylket bodde det også en del, og Bodø ble et adskillig rimeligere utgangspunkt for sjelesorgen enn Storfjord

---

gjelder organisasjon og praktiske regler, ja. Der finnes allerede innenfor den katolske kirke en mangfoldighet av riter, sprog, organisasjonsformer og regler, og på dette punkt kan det altså gjøres innrømmelser. Men dette er selvfølgelig ting hvor hvert enkelt tilfelle må undersøkes for seg, og som må studeres med omhu og vel overveies, før de overordnede myndigheter tar noen beslutning. Det blir nettopp en av kirkemøtets viktige oppgaver på en eller annen måte å fastlegge de normer som blir å følge på dette område — normer som må være vide nok til å kunne svare til hele mangfoldet av tilfeller som kommer til å dukke opp.»

på Vestvågøy kunne være. Men én vesentlig ting manglet ennå i det enorme sognet: På hele strekningen fra Trondheim til Harstad fantes der ingen søstre, ingen katolske institusjoner, som kunne være til inspirasjon og støtte for den katolske menigheten, og samtidig et synlig vidnesbyrd om Kirkens tilstedeværelse for den ikke-katolske befolkningen.

Forsynet ville at det skulle bli Dominikanerinnene i England som skulle påta seg denne svære oppgaven: Å skape et katolsk sentrum på den ugjestmilde Nordlands-kysten. De fire søstrene som kom over, visste godt med seg selv at der ville være bruk for dem, at de ikke kom som propagandister, men at de hadde en innsats å gjøre i nestekjærlighetens tjeneste. Men hvilken? Det kunne bare en lang kontakt med stedet og befolkningen fortelle dem. I det huset ute på Hernes hvor biskop Wember installerte dem, begynte de da med å motta unge piker i pensjon. Men var det dette som skulle bli deres hovedoppgave? Nei — i virkeligheten banket «hovedoppgaven» på døren alt første dagen: Det var *barna* i den nye bydelen utover mot flyplassen som ville stifte bekjentskap med de rare nye naboene!

Dette bekjentskapet ble fort utdypet og befestet, og snart måtte en av søstrene regelrett utnevnes til å ta seg spesielt av husets nye små venner. Og dermed var det vel igrunnen gjort og oppgaven klar: Denne delen av byen lå langt unna byens to andre barnehaver, og den vokste fort; det var tydelig et stort behov for én til. Og kongregasjonens generalpriorinne, moder Ansgar, som stadig kom over på lange besøk for å følge arbeidet på nærmeste hold, må tydeligvis også selv ha tapt sitt hjerte til Bodøs yngste generasjon. Med en sum på omtrent ingenting som startkapital, men med full tillit til at dette var hva Forsynet ventet av henne og hennes søstre, satte hun i gang

med alle forberedelser til å reise et tipp topp barnehavebygg.

Og idag står det der. Kollektor, appeller i engelske aviser, basarer, personlige henvendelser rundt om i England — førte etterhvert så vidt at byggingen kunne settes i gang. Og den 15. juni i år kunne bygget velsignes av biskop Wember og innvies til bruk, i nærvær av fylkesmann og rådmann, og en fornøyd ordfører, en glad og beveget entreprenør — og en tallrik skare innbudte forøvrig.

«Det er ikke tvil om at «Barnevennen», som er den nye barneheimens offisielle navn, i enhver henseende fyller de krav man idag stiller til en barneheim. Over alt er det lyse og vakre farver, barna har stor tumleplass og utstyret er også førsteklasses. Maken til vakkert og smakfullt innredet heim for barn finnes ikke i Bodø,» skriver Bodø-avisen «Nordlands Framtid». Bygget dekker en grunnflate på ca. 300 kvadratmeter, og to store saler med svære vinduer langs hele veggen opptar størstedelen av plassen. Man regner med å kunne ta ca. 40 barn under skolealder. Dessuten håper søstrene senere å kunne utvide virksomheten med kveldssammenkomster for ungdom. Og kanskje vil man også kunne utvide arbeidet til å gjelde også syke barn — et hjem for barn rammet av cerebral parese og poliomyelitt er blant moder Ansgars fremtidsdrømmer.

«Nordlands Framtid» har også hatt en samtale med moder Ansgar, der hun setter et par prikker over i'ene:

— Hvordan er så anlegget finansiert? spør avisen.

— Grunnkapitalen er skaffet til veie i England, ved gaver fra våre venner der, dessuten ved store lån. Men huset blir jo betydelig dyrere, og så kommer driftsutgiftene til. Jeg må innrømme at vi her håper på støtte også fra myndighetene og privatpersoner. Det er visstnok en utbredt misforståelse her i Norge at den katolske kirke rår over ubegrensede pengemidler. Det er langt fra sant. Våre søstre må selv skaffe til veie alle de midler vi bruker. Men vi har tro på at det skal gå, og vi viker ikke tilbake for å be om hjelp.

— Nybygget ser da ut som et mønsteranlegg. Hadde det ikke vært bedre å bygge mer beskjedent?

— I det lange løp lønner det seg å bygge solid fra begynnelsen av, det er vår erfaring. Og som jeg sa tenker vi også på fremtiden. En etasje kan kanskje brukes for vanføre barn, og da trengs et moderne og godt helsehus. Kravene til slike anstalter er jo dessuten meget store. Vi har derfor villet skape et sted av høyeste standard, og det er lagt stor vekt på å få sanitæravdelingene mønstergyl-dige.

Dominikanerinnenenes nye barnehave i Bodø.

— Har dere hatt kontakt med de kommunale myndigheter?

— Selvfølgelig, vi har hele tiden hatt kontakt med barnevernsnemnda og med byens ordfører, som har stilt seg meget positive. Her skal opparbeides lekeplasser for barna, en for de minste og en for de større, og det er da håp om at kommunen vil sørge for disse anlegg. Vi håper også på støtte til driften når vi er kommet i gang. Vi har henvendt oss også til statsmyndighetene. Jeg har inntrykk av at vi også der blir møtt med velvilje og forståelse.

— Kan det ikke tenkes at noen vil frykte for katolsk påvirkning av barna?

— Det ville i tilfelle være helt ugrunnet frykt. Vi skal ikke skape misforhold mellom barna og deres foreldre, og vi stiller med barna i foreldrenes ånd, og dessuten har vi da et felles kristent grunnlag å bygge på.

Det ser heller ikke til at Bodøs befolkning frykter for noen «farlig» påvirkning. Snarere kan visst et ord som *takknemlighet* være på sin plass. Slik skriver «Nordlands Framtid», som gir uttrykk for sin fulle tillit til at de små kommer i trygge hender — «det er kvinner med hjertelag som står bak det hele, og også med kunnskap og vidsyn», skriver avisen. Og entreprenøren, ingeniør Næss, understreket i sin tale det samme — og hvor viktig det var at man også her i Norge gjorde sitt til at hjemmet kunne bli fullt ut det det var ment å være — etter at grunnlaget er lagt av fremmede mennesker i et fremmed land.

For ennå er ikke alle skjær i sjøen lykkelig passert av «Barnevennen» og dens søstre. Bygget er ennå langt fra betalt. Og i tillegg til den søsteren som står for den daglige ledelsen av barnehaven, trengs det også en kvalifisert norsk lærerinne. Henne har man lett etter med lys og lykte, og ikke funnet ennå. Forhåpentligvis vil hun finnes — kanskje blant en av våre lesere. Og skulle noen føle seg kallet til å støtte «Barnevennen» på noen måte — så er adressen Hernesveien 22, Bodø!

Amicus.

Legmannskongress i København

Delegerte fra nitten land vil i september møtes i København til den første europeiske kongress for legfolkets apostolat innenfor Kirken, opplyser *Katolsk Ugeblad*. Det har også tidligere vært avholdt internasjonale kongresser for legapostolatet — den første fant sted i Roma i 1951 — men dette er første gang man vil gjøre et forsøk på å skape et samarbeid mellom legfolkets organisasjoner innen Europa.

Programmet for møtet er fastlagt av den permanente komité for de internasjonale kongresser, som har sitt hovedsete i Roma. De første to dagene vil man drøfte legapostolatet i de enkelte deltagerland og mulighetene for samarbeid innenfor landegrensene. Tredje dag fordyper man seg i spørsmål vedrørende legapostolatet på europeisk basis, og fjerde dag drøftes hva Europas katolikker eventuelt kan yde til legapostolatet i dets internasjonale sammenheng.

Det er gjort et stort forberedende arbeid til denne kongressen. Allerede i vår har de enkelte land oversendt hovedkomitéen detaljerte rapporter om legapostolatet i deres eget land. En samlet oversikt er nå utarbeidet og sendt de delegerte. Bare fem delegerte, foruten enkelte spesialister, kan delta fra hvert land. Den danske gruppen består av tre legfolk og to prester.

BLIKK på TIDEN

«IHVERTFALL NØYTRALT»

■ Arbeiderdikningens *grand old man* — Johan Falkberget — er blitt intervjuet av Kristiansands-avisen «Fedrelandsvennen», blant annet om Arbeiderpartiets holdning til kirke og kristendom. Den nå 80-årige Falkberget har i sin lange levetid sett alle utviklingsfasene i dette forholdet, han var for eksempel allerede godt over de femti da Arnulf Øverland i begynnelsen av tredveårene oppsummerte mange ledende sosialisters kristenhat i sin «Kristendommen — den tiende landeplage».

Men adskillig vann er runnet i havet siden dengang, og Falkberget svarer: «Idag er Arbeiderpartiet ihvertfall nøytralt. Jeg tror at den store masse av DNA's velgere gjerne vil beholde kirke og kristendom. I det hele skal man uttale seg forsiktig om ting man ikke vet. Vår viten vil alltid være begrenset. Med hensyn til teologene, så var jeg selv engang på vei til å bli «teolog», og jeg er personlig ingen motstander av prester.»

Samtalen fortsetter om kristendommens kår i de kommunistiske land. I Sovjet, anfører intervjueren, er det forbudt å gi kristendomsundervisning til barn og ungdom under 18 år.

— Det er så, sier Falkberget. Men hvor langt gudløsheten er trengt inn i selve det russiske folk, er ikke lett å si.

— Kan det tenkes at kristendommen helt kan utryddes i Russland?

— Nei! Aldri! Vi vet forresten ikke hvor lenge det i det hele tatt vil vedbli å være kommunistisk styre i Russland. Sovjet-systemet kan forsvinne. De kristne har det visst bedre nå enn under Stalin. Men om kommunismen vil bli «bedre» vet jo ingen.

Bismarck sa engang: «Ett vet jeg som statsmann, at kristendommen er en bærende bjelke i et samfunn.» Vi kan holde oss til Bismarck på dette punkt.»

Sa Johan Falkberget.

KLAR TALE

■ Det ser ut som om de kristnes splittelse knapt blir noe problem med mindre en føler den daglig og konkret i sitt eget miljø. Der hvor en kristen konfesjon er i knusende flertall har de kristne enhetsbestrebelse trange kår — eller ikke kår overheadet. Det gjelder det katolske Spania. Og det gjelder såmen også det lutherske Norge. De få norske økumener går heller stille i dørene, og det er ikke lenge mellom hver gang et anathema fra den maktglade legmannskristendommen slår ned over deres arme hode. Som i denne krigserklæringen nylig fra Vestlands-pietismens militante organ «Dagen»:

«Selv har vi aldri gjort noen hemmelighet av at vi ser med dyp mistro på den aktuelle økumenikk. Og nå har vår svenske kollega og navnebror «Dagen» klart tatt avstand fra Verdenskirkerådet, som etter bladets mening utvikler seg i retning av verdenskirken.

Men man skal ikke undervurdere styrken i denne bevegelse. Det klareste bevis på idéens gjennomslagskraft er at til og med Romerkirken interesserer seg mer og mer for økumenikk.

Også i Roma har man naturligvis skjont tendensen mot verdenskirke. Denne tendens har alltid vært forhatt innenfor protestantismen. Men den har vært elsket i Roma. For katolikkene kan nemlig verdenskirken aldri være noe annet enn de frafalne kirkers tilbakekomst til moderkirken. Og deres nyvakte interesse for økumenikk kan derfor bare bety at man tenker seg verdenskirkerådet som en stasjon på veien til Roma.

Men nettopp derfor må den økumeniske bevegelse skape splittelse. For veien til Roma vil mange av oss ytterst nødig slå inn på.»

Dette er «kirkepolitikken» på sitt verste. Her tenkes i taktikk og kombinasjoner — den religiøse tragedie og utfordring ved de kristnes splittelse, ikke minst i et tidehvert som vårt — kommer overheadet ikke inn i perspektivet.

Og så denne ene setning som vi merker oss og fryser ved, fordi den direkte unnsier noe som for oss og det langt overveiende antall kristne i verden simpelthen er en trosartikkel: «Tendensen mot en verdenskirke har alltid vært forhatt innen protestantismen.» For oss hører den «tendensen» simpelthen til kristendommens vesen.

OM FØLELSER

■ Under den ironiske tittelen «et romantisk dogme» skriver professor (i etikk) Johan B. Hygen noen treffende og avslørende refleksjoner om et moderne heresi: troen på følelsenes suverenitet og upåvirkelighet («Vår Kirke» 23. juli). Enda så

Professor Hygen
- følelser er ikke
skjebne.

anti-romantisk vår tidsalder er, så henger denne gjenganger fra et mer romantisk århundres «Sturm und Drang»-tid underlig seiglivet igjen i vår strøm-linjede mentalitet. Kanskje fordi denne virkelighetsflukten er så bekvem? Professoren skriver blant annet:

«Det er særlig i skilsmissestatistikken den romantiske tro på følelsenes upåvirkelighet og suverene rett gir seg synlige utslag. I ly av den tar man både følelsesforfall mellom ektefellene og nye følelsers oppblussing som en uimotståelig skjebne: hvem kan vel motstå følelsenes hemmelighetsfulle og overmek-tige spill med oss mennesker? Det var endog en tid da diktere hadde det travelt med å fortelle at det var umoralsk å fortsette et ekteskap etterat den gamle ild var slukket. Den nye følelse hadde både livets og moralens rett! Det var i sannhet liflig musikk i manges ører — og er det nok stundom den dag i dag. Når svikt blir til seier, og umoral til moral, kan man virkelig ikke forlange mer.

Forresten er det ikke bare i skilsmissestatistikken virkningene viser seg. Mang et ekteskap er i det skulte blitt grått og trist på grunn av en passiv holdning til følelsene. Følelsene kjølnet, forgyllingen gikk av — jaja, slik er vel livet.

Og så er det jo slett ikke sant! Livet er ikke slik. Det er menneskene som er slik, og så skylder de på livet (...)

Følelser er ikke skjebne, men de kan være en gave. Da skal de mottas og forvaltes i takknemlighet mot alle gode gavers giver. Følelser kan også være villskudd, og da skal de renses og beskjæres. Våre følelser er en del av oss selv, og vi selv og alt vårt tilhører den Gud som skapte oss.»

KULTURTAP

■ «Om poesien og de åndelige sanger» skriver Bodil Strømsted fint innfølede, i en artikkel full av vemod og resignasjon («Morgenbladet» 16. juli): Hun synes kvalitetsfallet i den kristne salmepoesi her hjemme er hårreisende. Det er nå ellers et internasjonalt og interkonfesjonelt problem, men det er selvfølgelig særlig følbart på en kristen grunn der nettopp salmesangen er så fremherskende som på den lutherske. Og her kommer inflasjonen fra venstre, fra den kultursvake vekkelses-kristendommens «åndelige sanger»:

«Men, «det utsigelige skal diktet røbe dog...» For forfatteren av de åndelige sanger finnes det ikke noe som er uut-sigelig. Han marsjerer inn i tempelet og omfavner mysteriet med kollegial begeistring.

Mysterieordene blir brukt som om man vet ut og inn hva de betyr. Et godt råd til den som i våre dager forfatter åndelige sanger: Unnlåt å bruke disse ord soning, offerdød, korssets seier, frelse, forlating. De er brukt til overmål, la dem hvile litt (...)

De åndelige sanger produseres en masse. Og de unndrar seg enhver kritikk. Det store publikum som godtar dem vil ikke

Heltemot og martyrium

Nonnene i skuddet

Det ser ut til at vi nærmer oss en høykonjunktur i filmer om nonner: Etter *Nonnens historie* har vi nylig sett i Oslo *I natt kommer vi*, og nå er endelig under utsendelse i Frankrike *Le Dialogue des Carmélites*, som vi vel også kan vente til Norge. — Enkelte bebreidet oss i sin tid den relativt strenge dom vi felte over «Nonnens historie». Imidlertid ser det ut til at vi de aller fleste av de katolske anmelderne deler vårt eget inntrykk — at det er en vakker og oppbyggende film på mange måter, men at den mangler noe helt vesentlig, det indre, livgivende element. Da har vi adskillig mer til overs for en film som *I natt kommer vi* (*Conspiracy of Hearts*) — selv om denne siste på langt nær har de samme ambisjoner. Det dreier seg om en klosterkommunitet i Italia, som setter seg som oppgave å redde jødebarn ut fra tysk fangenskap, og den er fortalt med både humor og varme, samtidig er den sterkt dramatisk (undertiden faretruende nær melodramaet), og skjønt engelsk, greier den å gi en ganske god karakteristikk av forholdet mellom italienerne og tyskere under slutten av krigen. Ikke en stor film, men en god film.

Le Dialogue des Carmélites

er en film vi gjerne vil se innført til Norge, og det skulle det vel også være gode sjanser for. Noen vil kjenne igjen titelen: Det var Georges Bernanos som i sin tid fikk som oppgave å lage et filmmanuskript over Gertrud von Le Forts bok *Den siste på skafottet* — en historie bygget over en beretning fra virkeligheten, om nonnene fra et karmelittkloster nær Paris som endte under guillotinen i 1793. Bernanos tok imidlertid stoffet og omskapte det etter sitt eget hode, og som et teaterstykke av Bernanos ble det oppført i Paris for noen år siden, med stor suksess. Noen film ble det imidlertid ikke — dengang. Nå har man imidlertid pånytt tatt fatt på stoffet — og på grunnlag av ennå et nytt manuskript ser filmen omsider dagens lys.

oppnevne andre sakkyndige enn seg selv. Ethvert forsøk på kritikk kommer ikke lenger enn til den store opinionsmuren: «Du har ikke tro nok. Du er ikke blitt som barn igjen.» Finnes det et bibelsted som er blitt mer misbrukt i vår tid. Som barn igjen — i betydningen av å avlegge sin lille smule visdom, sin langsomt oppvæde sans for kvalitet, sin fornuft og voksne dømmekraft. Det er et stort nederlag å måtte avlegge alt dette for å kunne tro (...)

Vi har salmer hvor poesi og mystikk har inngått en høyere forening. Salmer som kjennetegnes av kontrasten mellom det dype smertefulle mørket og klar, ren jubel.

Vår tids åndelige sanger — disse muntre, lettferdige viser om Jesus er skrevet for tidens åndelige umodne barn.

De kirkesamfunn som ikke viker en tomme fra tradisjonen og holder på barokkens og den gregorianske kirkemusikk og korsang beholder samtidig lovprisningens utsøkte og opphøyede former.

Man får se om de krefter innen den protestantiske kirke som vil «løse litt på de stive formene» er de rådende. I så fall kommer nok liturgi og salmesang ned på sekstangenes plan i løpet av noen år.»

Frater Candidus.

Ukjent, fortapt i mengden, er Mère Marie de l'Incarnation (Jeanne Moreau) vidne til sine søstres gang til skafottet. Hun var sterk, og hun ønsket seg så brennende martyriet — men henne alene har Vår Herre skånet, mens han ga de svake styrke til å dø.

Der er store variasjoner i vurderingen av filmen — usedvanlig store. Det er Agostini som har ansvaret for den — sammen med dominikaneren pater Bruckberger (som også i sin tid bisto Bresson med hans film fra klosterlivet — *Les Anges du Péché*). Enkelte anmeldere klager over Bernanos ikke er blitt respektert. Andre anser det som en vinning — hans konflikt utspilles helt og holdent på det indre plan og lar seg ikke overføre til lerretet. Allikevel har filmen ikke fratatt emnet sin dybdeimensjon. «Bernanos er dog tilstede», skriver anmelderen i *L'Express*, «og det er hans inspirasjon som kaster lys over og klær nakne disse ansikter som vi var vant til å betrakte med andre øyne: Jeanne Moreau, Alida Valli, Madeleine Renaud, Pascale Audret får her en ny og merkelig skjønnhet gjennom lyset fra dikterens ord — somme tider synes det helt å forhekse dem og føre dem inn i en salighet som ikke er av denne verden.»

Forhåpentlig får vi anledning til å se, og dømme selv.
Kriton.

Kongressen i München

Den eukaristiske kongress ble som kjent feiret i München i dagene fra 31. juli til 7. august, og kristne fra alle kanter av verden samlet seg der i feiringen av og betraktningen av Eukaristiens mysterium. Umiddelbart før og under kongressen ble det avholdt en hel rekke kongresser for forskjellige spesialområder innen apostolat og vitenskap — misjonærer, teologer og alle slags grupper av Katolsk Aksjon møttes, mens en hel serie utstillinger vidnet om Kirkens liv og virksomhet.

Onsdag 3. august ble det også avholdt en «skandinavisk dag», med tale av biskop Suhr av København. «St. Olav» vil i neste nummer bringe en fyldig reportasje fra kongressen.

FRATER
THOMAS DAHL
PRESTEVIES

Oslo katolske bispedømme kan om kort tid hilse en ny norsk prest velkommen i sine rekker. Det er frater Thomas Ellert Dahl av Dominikanerordenen, som vil bli ordinert av H.H. biskop Jacob Mangers i St. Dominikus kirke i Oslo under en pontifikalmesse søndag 28. august om aftenen.

Frater Thomas, eller, som hans borgerlige navn lyder, Ellert Dahl er sant å si ikke helt norsk. For å være ærlige må vi innrømme at han er engelsk statsborger. Men dermed er også alt vesentlig sagt om hans utenlandske opprinnelse. Riktignok er han også født i England (i 1928) og han har trådt sine første barnesko der. Men av familie er han tre kvart norsk, slik som hans gode navn Dahl antyder, og det er i Norge han har tatt artium (Drammens latinskole, 1946) og gjort sine studier. Fra 1947 til 1949 gjorde han sin militærtjeneste i De Forenede Kongerikers *Royal Artillery*, men i 1949 begynte han i bokkunstklassen på Kunstindustriskolen i Oslo, og siden fulgte fire års studier i kunsthistorie ved Oslo Universitet.

I 1952 ble Ellert Dahl opptatt i den katolske kirke, og i 1954 trådte han inn i Dominikanernes novisiat i Paris. Siden da har han tilbragt tiden med å studere filosofi og teologi i Saulchoir nær Paris, samtidig som han har fortsatt sine kunsthistoriske studier. Etter sin ordinasjon kommer han til å vende tilbake til Frankrike for ennå to à tre års fortsatte studier, før han — forhåpentligvis — vender tilbake til Norge for godt. Ifølge hans ordensbrødre har den unge frater forøvrig et sympatisk og vinnende vesen, som sikkert når tiden kommer vil skaffe ham mange venner blant de norske katolikker!

Aktuell meditasjon

Sten Söderberg: «Någon till Ära». Gleerupska Universitetsbokhandelns Förlag AB, Lund 1950.

Sten Söderberg offentliggjør i sin lille bok: «Någon till Ära», en samling betraktninger over verden og dens forhold til Gud. Samlingen er disponert som kommentarer til de enkelte ledd i den apostoliske trosbekjennelsen. Det er kloke og vel overveiede tanker vi får del i. De adskiller seg fra de vanlige fromme betraktninger ved sin nære tilknytning til moderne naturvitenskap. Der andres meditasjon tar sitt utgangspunkt i estetiske inntrykk eller i de moralske forhold, der trekker Söderberg inn hjernevolum og lysbølgenes egenskaper og et stort antall andre vitenskapelige forhold til klarlegging av evige sannheter.

For en hedensk vitenskapsmann er vel kanskje tanke-rekkene for korte og skjematisk til virkelig å overbevise — og for den troende er de kanskje for polemiske mot vitenskapelige myter de selv ikke har sverget til. Likefullt vil nok Söderberg virke stimulerende på alle parter tanke- liv, og det er nok dette som er hans mål. Den kristne bør trekke den moderne verdens realiteter inn i sin meditasjon og sitt fromhetsliv som det første skritt på veien til å bringe sin tro og sin fromhet ut til denne vår egen gudløse verden.

Edvard Vogt.

UTLANDET

ØKUMENISK SYMPATI

Ved åpningen av den europeiske konferansen for kristen ungdom, som ble arrangert i Lausanne i slutten av juli i Kirkenes Verdensråds regi, var det en fraværende som kom til å stjele bildet, skriver *Kristeligt Dagblads* korrespondent — nemlig Lausannes katolske biskop François Charrière. Konferansen samlet 1800 delegerte — protestanter, anglikanere og ortodokse — fra 47 land, og som emne hadde man valgt «Jesus Kristus, Verdens Lys». I overensstemmelse med sine vanlige retningslinjer for det økumeniske arbeid var den katolske kirke ikke offisiell deltager i konferansen — bare fem katolske «observatører» var til stede. Imidlertid, skriver *Kristeligt Dagblad* videre, ble det den katolske biskop François Charrière, som, uten at de mange delegerte visste det, kom til å gjøre det største inntrykk på representantene for Kirkenes Verdensråd og de mange som kjenner det økumeniske arbeid innenfra. Mens de delegerte overvar åpningsgudstjenesten, utsendte biskop Charrière fra Genève et budskap til alle katolikker i det fransktalende Sveits. Det heter her blant annet:

Messe vil bli lest 21. og 28. august kl. 9 morgen.

«Selv om den romersk-katolske kirke ikke er tilsluttet Kirkenes Verdensråd, lærer den dog at alle ærlige og oppriktige bestrebelsers som har en forsoning mellom alle kristne som sitt mål, er den Hellige Ånds verk.» — Videre heter det i biskopens budskap at Lausanne-konferansen «virker oppmuntrende av to grunner». Den første er at «det er unge mennesker, som kommer sammen for å bidra til kristen enhet», og når unge går inn for en stor sak, «vil det være galt av oss alle å frykte fremtiden». — Den annen grunn er at konferansen ikke omhandler uvesentlige spørsmål.

Den katolske menigheten i selve Lausanne har holdt en særlig gudstjeneste for å be om velsignelse over konferansens arbeid. Og Lausannes unge katolikker har sendt konferansen et telegram med følgende ordlyd: «Vi katolske unge i Lausanne sender hermed våre hjerteligste hilsener i håp om at møtet må bli vellykket. Vi ber om at Gud vil velsigne Deres arbeid.»

Kristeligt Dagblads korrespondent konstaterer at det således «er tale om en utvetydig katolsk velvilje overfor den økumeniske ungdomskonferanse, en velvilje, man tør formode fremtidig vil gi seg andre og større utslag i det økumeniske arbeid.»

URO BLANT SPANSKE KATOLIKKER

Et brev, undertegnet av 339 baskiske prester og stilet til biskopene i de fire baskiske bispedømmer — Vitoria, San Sebastian, Bilbao og Pamplona — har vakt ikke liten oppsikt både i og utenfor Spania. Brevet arter seg som et angrep på landets totalitære regime, som hevdes å være i skarp motstrid med kristne prinsipper på vesentlige punkter. Prestenes kritikk konsentrerer seg særlig om mangelen på *rettssikkerhet* og mangelen på *organisasjonsfrihet*. De protesterer mot at man fengsles, og det på ubestemt tid, for å gi offentlig — eller endog privat — uttrykk for politiske idéer som står i strid med regjeringens. De hevder at garantiene for å oppnå en upartisk dom er forsvinnende små, at den spanske grunnlov forblir en død bokstav. Tortur benyttes i politiforhørene: «En mistanke er tilstrekkelig for at en politimann eller en gendarm efter eget tykke kan slå eller torturere hvilken som helst borger — som ofte er helt uskyldig i det han anklages for. Det dreier seg ikke om isolerte fakta, men tvert imot om et system — siden myndighetene kjenner til og tolererer disse fakta...»

De påpeker ennvidere at under slike omstendigheter finnes det heller ingen muligheter for at en offentlig mening kan eksistere. Men det offentlige meningsuttrykk er en vesentlig betingelse for at rettferdighet og frihet kan trives i et samfunn. Heller ikke finnes noen av de organismer som kan beskytte den — parlament, partier, fagforeninger. Prestene insisterer særlig på dette siste punkt og understreker at arbeiderne ingen tillit kan ha, i den økonomiske krise som Spania nå gjennomlever, til fagforeninger som er rent statsdirigerte...

Efterhvert som dette brevet ble kjent, ble imidlertid dets ekthet trukket i tvil. I den spanske presse ble det hevdet at det dreide seg om en kommunistmanøvre, at «flere» av de undertegnede prester hadde benektet enhver befattning med dokumentet. Spanias ambassadører i utlandet har i flere tilfelle hevdet det samme syn overfor katolske aviser. Imidlertid har de fire biskopene som opprinnelig mottok brevet, nå offentliggjort sitt svar, og der

gis det ikke uttrykk for noen tvil om at brevet er ekte nok. De forkaster imidlertid både tone og innhold i brevet, idet de finner at prestene lar seg bruke i en bestemt politikks tjeneste. Og det er sant at brevet er kommet adressatene ihende på en høyst «ukorrekt» måte — med bare stensilerte underskrifter, og at prestene på slutten av sitt brev tar en avstikker innom den baskiske nasjonalismes spesielle krav, som alltid har gått nasjonalregjeringen imot.

Allikevel er det vanskelig å la være å se brevet som nok et uttrykk for den stigende uro i vide katolske kretser i landet. Brevet er datert 30. mai, og nettopp i mai måned ble man vidne til flere utslag av denne uroen. Når det gjelder arbeiderne og organisasjonsretten, hadde Katolske Arbeideres Broderskap redigert et manifest i anledning 1. mai; manifestet var forelagt for og godkjent av Spanias primas, kardinal Pla y Deniel. Manifestet var meget moderat i sin tone, men insisterte dog på at arbeiderne skulle få mer kjennskap til og ikke minst større innflytelse over den «økonomiske stabiliseringslinje» som regjeringen forsøker å sette ut i livet. Det var nok til at brosjyren ble forbudt utsendt og beslaglagt av politiet.

Senere i mai fulgte demonstrasjonene i Barcelona, der den katalanske nasjonalismen heller aldri har vært syndelig gunstig innstilt overfor nasjonalregjeringen i Madrid. Blant arrestantene var imidlertid også en rekke kristne demokrater, som ble grovt mishandlet og pint. En kjent katolsk personlighet, dr. Jordi Pujol, og en av hans venner er senere blitt dømt av en krigsrett til henholdsvis syv og tre års fengsel for å ha distribuert en Francofiendtlig brosjyre. Dommen over Pujol har vakt stor oppsikt i katolske kretser Europa over, og en rekke organisasjoner og enkeltpersoner har protestert overfor den spanske regjering — således Italias Katolske Aksjon, Pax Romana og det franske partiet M.R.P.

Professorer ved det katolske universitet i Fribourg, hvor iblant den kjente katolske teologen mgr. Charles Journet (som nylig er blitt utnevnt til medlem av den teologiske kommisjon for kirkemøtet), har sendt et telegram med følgende ordlyd: «Streng dom dr. Pujol opprører vår samvittighet som katolske teologer, professorer og jurister. Håper på forholdsregler overensstemmelse kristne ideal og Spanias interesser.»

1885

75 år

1960

*Blyvinduer
Glassmalerier*

til kirker og kapeller

~~~~~

G. A. LARSEN

*kunst- og bygningsglassmester
Speilfabrikk*

NORDAHL BRUNS GATE 7, OSLO

CHILE**Enorme materielle tap for kirken.**

Det voldsomme jordskjelvet i Chile i mai måned, som la en rekke byer og hele distrikter øde, har også rammet kirkens arbeid i en uhyggelig grad. Av 22 bispedømmer har de 10 lidt store tap. 6 domkirker, 185 kirker, 65 prestegårder, 86 skoler og internater er blitt ødelagt. Dette betyr at i nesten hele det sydlige Chile står kirken på bar bakke. Både det sosiale arbeid og skolevesenet, som kirken for en stor del har hatt i sine hender, vil dermed finne seg satt langt tilbake for kanskje årrekker frem-

over. Man regner at foruten den øyeblikkelige nødhjelp — der er 600 000 husville som har mistet alt — ville det trenges 300 millioner kroner til å erstatte de lidt tap. Noen erstatninger fra myndighetenes side kan det imidlertid ikke bli tale om.

FREDRIKSTAD BRYGGERI

FREDRIKSTAD

FREDRIKSTAD BLIK- & METALVAREFABRIK**Andresen & Müller**

Mek. verksted — Blikkeballasje og metallvarer av enhver slags — Jernfat i alle størrelser og for ethvert øyemed — Isenkramartikler — Elektrisk og Autogensveising — Stanseartikler

FREDRIKSTAD

Norske Fina ^A/_S**Bensin - Petroleum - Fyringsoljer - Smøreoljer**

FREDRIKSTAD TLF. 5 820
TØNSBERG » 12 371

FREDRIKSTAD
MEIERI A/L

Chr.
Hannestad
HANDELSGARTNERIER
FREDRIKSTAD

er kvalitets-blomster

Hermetikk- og pølsefabrikk - Røkeri
Salteri - Fryseri 1600 m³ - Kjølelagere

 Stabburet
GUNNAR NILSEN FREDRIKSTAD

Engeset & Larsen
MANUFAKTUR - EN GROS - EN DETALJ
FREDRIKSTAD

EDVARDESEN & NORHEIM A/S
Autorisert Installatør
Radio og Elektrisk utstyr
Tlf. 1220 - Fredrikstad

Sko BJARNE AARUM
Fredrikstad

KÅRE KRISTIANSEN
Fiskeforretning
Telefon 3190

Bjørnulf FOTO
ALT I FOTO OG FILM

**FREDRIKSTAD BYGNINGS-
ARTIKKELFORRETNING**
Byggevarer - Jernvarer
Malervarer
Sentralbord 5945

HELENE ANDRESEN
KJØTT- OG PØLSEVARER
Glemmengt. 3, 4, 5.
Tlf. 2131 og 2031

ALF SVENDSEN
Alt i kolonial
Tlf. 2167
Farmannsgt. 1-3

ALFR. GRØNNEBERG
Urmaker & Optiker
Fredrikstad

KNUT CHRISTIANSEN
Spesialforretning i
Radio og Fjernsyn
Farmannsgt. 1-3 - Tlf. 6464

KLEMET JOHANSEN
Fredrikstad Begravelsesbyrå
Farmannsgt. 10 - Tlf. 3062
1885 75 år 1960

O. Henriksens Sønner
Aut. Rørleggere og Rørhandel

Etabl. 1904 FREDRIKSTAD Sentralbord 5840

BRYNILDSENS FABRIKKER
Drops og Mineralvann

S. Larsen & Co.
Møbelforretning
Nygårdsgaten - Fredrikstad
Telefon 2265

Trondheims-firmaer

VÆR SIKKER

på førsteklasses varer til kjøkkenet.

De fleste kjøkkensjefer vet de er trygge med
ROHDE Geléer, Puddinger, Sauser
(også spesialtyper, ferdigsøtet, for diabetikere)
ROHDE Syltetøyer, Marmelader, Safter

ROHDE Boks 176, Trondheim.

Bransjens
største forretning
nordenfjells

Simon Petersen A/S

Ravnkloa - Trondheim - Tlf. 22 439

SKOTØY av alle slag
Tøfler - Gummifotøy

AKSJESELSKAPET
ELEKTROMED
RØNTGEN - ELEKTROMEDISIN

RØNTGENANLEGG
RØNTGENUTSTYR
ELEKTROCARDIOGRAFER
KORTBØLGEAPPARATER etc.
HØYFJELLSSOLER

BAUCHS
AUKTIONSFORRETNING
TRONDHEIM

A/S TRONDHJEMS JERNINDUSTRI

Sykesenger - Stålrørsmøbler

PHOENIX HOTELL

TRONDHEIM

anbefales

BASAREN VED BYBROEN

MØBELFORRETNING

Grunnlagt 1889 - Trondheim

CARL STÜCKRATH Eftf.

SØNDRE GATE

Sykeartikler Forbindingsaker
Bandasjer Ortopediske
Kir. instrumenter innleggssåler

BØNDERNES SALGSLAG

Munkegt. - Trondheim

Leverandør til St. Elisabeths Hospital

A/S BYGG

ENTREPRENØRFORRETNING

Sykepleieartikler
Laboratorieutstyr
Analysekjemikalier
Reagenser

For kvalitet

A/S Christian Falchenberg

Chr Brinckmann &

TRØNDERMEIERIET

Trondheim
Centralbord 29 500
Melk - Fløte - Smør - Ost

A/S SIGURD KVENILDS EFTF.

BØNDERNES HUS
TLF. 20 829
Alt i sengeutstyr og barneutstyr

Hardangerfrukt

Johan P. Rønning

MALERMESTER
Kontor:
Skolegt. 2 A - Tlf. 26474
Verksted:
Kjøbmansgt. 85 - Tlf. 29786

KVÆRNØ

SKOMAGASIN A/S

John R. Strøm

Papir - Kortevarer og såpe
en gros
Telefon 22 786

FRIDTJOF WALSETH A/S

OSLO

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsv. 1 - Oslo

Tlf. 33 23 34 - 33 24 46

Privat 55 77 87 - 69 43 72

Melitta

KAFFETRAKTER

og ekstra fin snusmalt
kaffe gir

BEDRE KAFFE
DRØYERE KAFFE

NOBERG & CO. A.S

MARGARINFABRIKK

OSLO

Leverandør av den bekjente

«NOCO» margarin

OSLO

OBS!

Ved
adresseforandringer,
vennligst oppgi også
den tidligere
adresse!

All slags forsikring

ANTH. B. NILSEN & CO'S

ASSURANCEBUREAU A/S

Rådhusgaten 27, Oslo.

Telefon 41 01 10.

A/s E. Sunde & Co. Ltd.

Oslo

Alt i rørbransjen

WISBECH

Majorstua - Oslo

MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER

SØREN HANSEN

Kolonialforretning

Langes gate 6 - Oslo

Telefon 33 77 34

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD & SØNN

Glagsvei 23, Grefsen

Tlf. 37 57 68

Hans Ekjord

FARVEHANDEL

St. Olavs gt. 3

Tlf. 42 16 13

MALERMESTER

Otto Foerster

utfører allslags maler- og tapetserarbeide.

Tlf. 21 69 06

THRONSEN & CO. BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgate 3b, Oslo

Telefon 33 18 34 - 33 32 37

ERLING MOE

God fisk

Johan Olsen & Sønner

Murmester-, Ingeniør- & Entreprenørforretning

Etabl. 1896

KONGENSGT. 17 VII - SENTRALBORD 42 99 90